

Rõhutute Hääl

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu Häälekandja.

Tellimise hind:
20 marka kuus
Üksik nr. 5 m.

Ilmub igal neljapäeval.

Toimet. ja talit.
Töölise majas,
S. Karja tän 18.

Nr. 7.

30. detsembril 1920.

Nr. 7.

Eisuford: Seda streiki peab toetama! — Lagastavaade lähend aasta peale. — Osalised streigid. — Ettepanekud põllutöölise tööaja ja palgaolude sunduslikkude määruste muutmise kohta. — Eesti ühiseisvus ja rahwaste liit. — Siitriikide liitumise lähedas idas. — Vabariigi Wen maa konfessiooni-politika. — Sea valitsus ja odavad hinnad. — Noorproletaariaste liitumine. — Wana aasta pärandus Uue aastale. — Töölise eluit. — Kuulutused.

„RÕHUTUTE HÄÄL“ hakkab kaks korda nädalas ilmuma.

Streik sadama tehastes kestab edasi, kuni kõik töölise nõudmised täitmist ei leia! Sadama tehased on boikoti all! Sadama tehaste töölise streik on terve Eesti töölisklassi asi!

Töölised! Korjake streikijatele lohe toetusraha! Jagage nälgiatega oma näljapennid!

Seadke furnajate ülewõimtu vastu furnatute wennalik ühistunne ja proletaariline eneseohwertamine!

Seda streiki peab toetama!

Kus üks võimetu on, seal saab wastastest töölise kogujdud jagu.

Sadama tehaste töölise streik oli alguses — streik walitsuse kätte vastu kurssi muuta: warustust mitte anda ja töölise rahapalga peale tasepiisi üle wiia. Sadama tehaste töölise nõudmised, et warustust antaks ja — lõpuks — streik ajasid selle kawala plaani nurja. Juba siis oleis see streik kõikide töölise kõige elawama toetuse osalijeks saama pidanud, sest kõik töölised on selles huwitatud, et furnajad neid wäärtusetu rahapalga peale üle ei wõts ja sellegi nigela warustuse andmist ei lõpetaks, mis me saame.

Kuid sellest siimapiilgust peale, kui kroonu oma töölisega lõpulitult riidu läks — lotauti tegi ja kindlasti ära ütles streigipäewade eest palla maksmast, sai see streik mitmetorise ja pöhimõtteliku tähtsuse kogu töölisklassile. Iga arusaaja tööline mõistab, mida see igale palgatöölisele tähendab, kui sadama tehaste töölised korda läheb lotauti, mis kõige suurema ettewõtja — kroonu — poolt toime pandub, maha wõidelda ja teda sundida streigipäewad töölisele wälja maksuma.

Läheb walitsusel korda wõitu saada, siis on sellega signaal antud kõikidele wabrikantidele Eesti — töölise majanduslik wõitlust wabrikurawate kinnipanemisega lümmatada.

Sellepärast tuleb kindlasti läbi wiia sadama tehaste boikoti ja streikijate töölise aineline toetus korjanduste teel kõikides wabrikutes ja töölodades ja sadamatöölise hulgas.

Ütski tööline ei wõta teha tööd, mis sadama tehastest tuleb!

Ütski tööline ei lähe sadama tehastesse tööle!

Need töölised, kes sadama tehastes praegu tööd teewad, tuleb tehastest wälja tuua!

Korjandustega ei tule wiivitada kuni järgmise palgapäewani, waid neid tuleb jalamaid tegema hakata!

Elagu üleüldised wütsikorjandused!

Sadama tehaste streik on töölise enesekaitse streik, et neilt ei wõetaks warustuse saamist, töötegemise wõimalust ja seda palka, mis neil digus — saada!

Selle streigi toetamine on terve töölisklassi enesekaitse teostamine.

1920.

Tagastavaade läinud aasta peale.

Nagu paar eelmist, nii keerles ka 1920. a. kogu oma poliitilise ja majanduslike eluga ühise telje ümber, mis laske ühiskonna nabadunkii lähendab: kapitalismi ja kommunismi. Tegelikult esitarwad esimest „liitriigid“, viimast — Nõukogude Venemaa.

Sellel ühenduse joonel seisab 1920. aastal läbitäidud aja algul ja lõpul werstapostidena kahe iseloomustawat sündmust: aasta algul waherahu Nõukogude Venemaa ja Cesti wahel, aasta lõpul (15. detš.) ametlik teadaanne Nõukogude Venemaa lehtedes, et tähendatud pöörast peale ajalehtedes enam ametlikka sõjawäljateateid ei ilmu, sest et kõik sõjawäljateateid on ja sellest seisukorrast järgnem ametlik teadaanne Inglise walitsuse poolt, et kõik Nõukogude Venemaa blokeerimiseks (sulgumiseks) pandud miinitõkked meredest on wälja puhastatud, seega Venemaa blokaad tegelikult lõpetatud.

Kuuldud wäike ja tähtsufeta Tartu waherahu oma otjekohese ulatusepiiri poolest ka oli, sihilikult oli see ometi ajalooline sündmus üleilmse ulatusega; sest Iwan Posta selja taga ei seisnud mitte ainult härjapõhiline walge Cesti, waid „liitriidide“ hinglane. Ja waherahu ei tähendanud mitte ainult Cesti päkapuimperialistide pööraste ahmimisehade pankrotti, waid sifaldas enesest teelisiit kapitalistiliste ilmariidide esimest taganemisejammu Nõukogude Venemaa wastu wõitlemises. Teiste sõnadega: see oli üleilmse kapitali esimene awalik — fulgi mitte awalikult wäljajäetud — wõimetusetunnistus kommunismi laine pealetungimise ees. Sest maailma imperialism teadis ja nägi juba wäga selgesti ette, et Cestiga rahutegemine augu lõhub sellesse müüriisse, millega Nõukogude Venemaa lad lammatab ja muud ilma, kapitalistliku ilma, kommunismi woogude wastu warjata püüki. Aga kapitalistliku ilma sifemised wastolud, imperialistlikude riikide wahel alalist kaswaw põnewus ja niisama järjesti terawamats minew kodune klassiwõitlus — kõik see sundis imperialistidid järelandumisele.

Esimesele sammule järgnesid paratamata järjetindlussega teised; kogu läinud aasta näitab rahmawahelises poliitikas alalist enamuse wõidukäitu: sõjawäljadel, diplomaatias, majanduse alal, wõisteliitumises.

Demokraatide purustamise, Poola pealetungimise werise tagasilöömise, Wrangeli häwitamise kawat ja jägil käisid rahulepingud Cestiga, Beeduga, Lätiga, Soomega, Gruusjaga, kuna Poola läbirääkimised weel pooleli on. Täht täht järele püüneb see müür, mis rajariididest Lääne Euroopa kaitseks kasutati üles ehitada; ja kui meie wäike Cesti oma-aruist targad diplomaatid sellega ahteldamad, et nemad olemat tee

awanud rahule Lääne Euroopa ning Venemaa wahel, mis oli see teenus kapitalistlikule ilmale pahemaest pahem; see oli esimene liiki wäljakistumine ahelast, millega enamust kätistati, see oli hoopis kapitalistidele ja ta teenijatele, seega la Cesti kodanulisele ja ta sifidest kätistutele endale. Sest kui nüüd sotsialistid ja teatud kodanulised sifid seletada kätjwad, nagu olets enamust Venemaal ainult jellepärast semini püsti seisnud, et tal wäliste pealetungijate wastu tuli wõidelda ja seega wõimalik oli rahmawahelise tähtpanelut sifemise korralageduse ning wägivalda pealt kõrwale pöörata, siis on see rebaste poliitika wiinamarjadega, mida kelin lätte ei ulatanud. Wõi on see alles bige hilja omandatud tarkus, nende walutute hoopide tagajärjel omandatud, mis imperialistide punaste wägedega wõideldes on saanud. Muudu ei saa aru, miks imperialistid asjata miljardid raha ja jadasid tuhanded elusid ohwerdasid ning enamuse eluiga häbaohhtikult pifendasid ja teda mitte koge ei lastnud oma „korralageduses“ ja „wägivaldas“ kärwata.

Imperialistid tunnewad ainult ühte „ausat“ ja wõidulist rahu — juba, mis nemad wõidwad wastasele peale sundida ja ette kirjutada. Versailles leping näitab, mislugused selle rahu tingimised on. Lepingud, mis Nõukogude Venemaaiga tehakse, on imperialistide enamuselise poolt peale sunnitud; see rahu, mis Wene proletariidise wahariidiga tehakse, on wiimasele leksulid, ilma et ta kapitalistlikule ilmale iganes endist kiudlust wõid kodust rahu sundats tagasi anda.

Ngatahes loodab imperialism majanduslikest Venemaaale tungides kui mitte enamust kätistada — sellest wõitfid eht ainult lühikese nägemisega wäiketodanulised sifetanapoliitilised wõid aplaradise sattuud „sotsialistilised juhid“ oma hingerahuts unistada — siis wõhemalt ofagi neist määratulest kutudest, mis Weneemaaiga sifidides tulde pilluti, tagasi kraapida. Ja sotsialistilised kurjailmatuulutajad aiateibas kraakwad selle kapitalistide waga jüdamesoowl juures wõidurdenul: enamust olemat nende majanduslike lepingutega, mis ta wäljamaa kapitalistidega teinud, uue „Bresti“ (rõwleping, mis Sassa saagialgne imperialistide Nõukogude Venemaaale 1918. a. märtsis peale sundis) itte alla pugenuid.

See wõidurden on tüürle, nagu kõik wahelaarlaste ja nende sifidest sulaste rõemuhidised enamuse langemise üle bige lühikese ealised on olnud. Sest nii mitu torba kui läinud kolme aasta jooksul „indlaste“ on enamlaste sifawariisemist ette kuulutatud, just nii mitu torba on ettekuntutajad piltade kawatadega istuma jäänud. Ka Bresti eluiga oli lühike, hoolimata sellest sunnusest ja kõrgusest, millega Sassa imperialistide nõukogude walitsuse peale alla waatas. Rändanumetatud liitriidide imperialistid on

võrdlemata taltsamab kui Goffmann Brestis. Nad ei sõanda üegi seda tõendada, et n.e.m.a.d. lepingu tingimised ette kirjutanud. Ei, ka siin, majanduslises lepingutes, diplomaatias on ajaloo juhtijaks — enamlus.

Eriets välispidi — imperialistid olid sunnitud nõukogude rahundumist ja ettepanekut majanduslike läbitäimise avamiselt vastu võtma. Teiselt ja sisuliselt. Sest kes võidab lõpupeude lõpuks selle läbitäimise kaudu? Kas ei see enamlus siiski võit omale laela, nagu kõigi maade võidunud vähemus kriisistab.

Küsiige... „võidurikkalt Eesti kohanuselt ja otstarviku minejatelt sojidekt. Nemad on juba ligi aasta oma „hiilgawa“ võidulepingu vilja maitsumud, ligi aasta otja Venemaaga ise kaubelnud ja teistele vahemets olnud, selleks-ülseks, mille kaudu Venemaa talle lepingu lubas, oma majanduslist järge kindlustanud, sisetist rahustust vaigistanud? Ütse värske demokraatlik läwepakt on küll hästi ära tulunud, püüdad määrbinud, aga rahwahulkade meeleolu näitawad riigikogu walimiste wruud. Ja need ei tunnista milgil kombel ühistondilise laenetuse wähenemisest Eestis — hoolimata meristest ohwritest, mis see laenus on nõudnud, hoolimata sõjajaseisukorrast ja laagikohtutest.

On Ameerika kontsessioonäridel Namtshatlast ja Ida Siberist wõi Inglise ja Prantsuse kapitalistidel Euroopa Wendmaalt paremaid tagajärgi loota? Kas rahustab Ameerika töölisemiljonist, kelle paltsid faagiadne kapital selle ettekaände all, et tarbeainete hinnad langewat, suure hoolega kirjib, see asjaolu, et mõni dollarinõuist Wenemaa loodusrikkusid kasutades unist miljonist endistele lisats kraabib? Wõi Inglise töölisi, kelle wäljaminekute arwe alaliselt kaswab, see teadmine, et mõni Londoni suuräri Wenemaa kaupadega sahterdades oma puhastafu paifutab?

Küsiige seda turul effimeselt wastutulijalt, kuidas markubemishin Eestis mõjub, ja teil ei ole wafte küsimist kaugemale nurima minna. Wenemaal kas õnnets juba majandusepolitikat ülerühtlilisel kawal wõtrakmahulkade humidel astafse, kasutatatafse iga nõõpõndelgi majanduslike elu üleühtiliseks tõstuniseks ära; seal on wälise läbitäimise kaudu saadawatel tarbeainetel ja walmistamistamiseabindudel majanduslikest seafama lähtjus, nagu Brestis lepingu järele saadud ajutisel „hingse tagasiandamisel“ poliitilise korraldamise ja punajemäe loomise kohta oit. Kapitalistlike maade majandusline kitsikus ei põhjene aga mitte Wenemaast lahuselemise peale ei wõi seda kitsikust jäs ka mitte Wenemaaga läbitäimise lõpetada. See kitsikus aga kaswab alatafa, ja abi ei näe hufagilt tulewat.

Wõi näeb jistsi? Eit on jitsi ja jitsi jels-tawud, misjuge ümanimestawa otjuse maadima majandusjargad. Wälisjelt kumrentsifil kofu seafid? Eit, met ei ole sellest midagi kuul-

mid, jesti mingisugust kindlaste mõjuwat terwendamiseabindu ei teadnud neist kaadastf teegi, mitte teegi juhatawad, jesti et misjugest abindou kapitalismi kresolemas lagunemise järgus ei o-legi. Kapitalistlike riikide saabitud küsifid Bristelisel niijama targalt tagasi kui nad juna olid tulnud. Minult ühe otjuse jaid: nad kaafaz: hoolitjegu igaliks iseenese cest! Mii teemad seda suurend ees, nii katfugu seda wälised järele teha kuni suurend neid ühes-karwadega ära ei neela...

Nõukogude Wenemaa diplomaatia ei kasuta aga majanduslist läbitäimist mitte ütsi oma seisutorra parandamiselt, ära, waid ka otfetohajest oma wastaste nõrgestamiselt. Kottulepe, mida Moskwas Ameerika ärilma würstide ja nõukogude walitsusa wahel sepisett ja mille tagajärjeks teatud kontsessioonid Ameerika ette-wõtjatele olid, oli kahtlemata üks mõjuwamatest teguritest, mis Inglise walitsust jundis kauba-lepingut Wenemaaga kürenini kinnitama ja ifegi Prantsuse walitsust oma saagijänuistele sahterdajatele „oma riisiko peale“ lubas Wenemaaga kaubarahetusesse astuda. Keegi ei taha ükste taha jääda, kui naaber sisse peafef. Gespugejale on tagasitulejad walnuis mõnunt kulla andama. Kui siis sisetungijad oma wahel wastamist karwu kistuma hakuwad, nagu sada Ida Serbia kontsessioonide pärast Ameerika ning Jaapani wahel ette näha wõib — kas kaotab selle juures? Nõukogude Wenemaa, enamlus, igatohes mitte. Kui aga nõukogude walitus imperialismi sifemist wastolust teadlikult kürenini lõpuiluse lahenumisele tõutab, kas ei ole meil siis õigus ütelda, et juba nüüd enamlus: rahwamaahelise poliitika arenemise kohta oma huwidele wastawalt wäga tuntawat ja juhtawat mõju awaldab.

Sinnamaale on enamlus Wenemaa nõukogude wabarriigi korras: kinnud aasta joohtul poliitilisel ja majanduslikele alal jõuduud. Et see tee, Tartu: mahwahust alates, üle sifjaliste wõiduwäljade ja kabi mahulepingute rögastifituni miimasajgi Hlakandi jäämuse lõpetumiseni, ühainusa aastu joohtul sifuliselt määratu pidd on, ei saa teegi jaksata, kas poliitilisele pimedas küsifkaudu sobabi. See tee aga on — e n a m l u s e w õ i d u t e e.

Kapitalistliku korra majanduslike ja poliitilise lagunemisega küsifkres küsif üleühtilise rewolutsioonilistumise tõus. See kaandis sifuliselt kahesu-gust iseloomu: ofalt, nagu Wafia riikides, oli see sifitud wõeraste maawalitsujate nõhuma üle mahahetumisele; ofalt, nimelt kapitalistlikest kaugemale edenenud maadel, oli ta oesmängilse kapitalismi walitsust wõerustada; paiguti, nagu Saksimaal, sifaldab künnimine otjef kui teist allist.

Teewe aasta kübi wälkas see künnimine mahetpidamata, kord siin, kord seal higerwad künned künes ja kabanilise küna aluseid õõnustades. Küsita algas kante rahumistega Indias, ja kappes teatega, et seafama India, mida wahel peal mitmekuuste abindudega rahustata ja rahust-

dada katkest, sõjaseaduse alla on kuulutatud. See tähendab, et Inglise valitsus kol muud abinõud ära on katkunud ja nende võimetusel nüüd puht sõjalise vägivallaga jeda oma riikuse ja võimu uurgatvivi tahab kiini pidada. Kuna see tal veel korda läheb, näitab tulevik. Waheajal aga kaswab see mõraste ikkest waba mife liikumine Väike Aasias, Perfiast, Türgi maal, Siinias filmanähta alt. Isegi wäikeriigid, keda suured ilmarõõvikud oma tööriistadets tarwitawad, hakkawad selle astla wastu, mis neilt aruüüd ohwrid nõuab, takka üles lööma, nagu Greekas nägime, kus liitriikide sõnakuulelit tirann Wenizelos minema kihutati ja selle tagajärjel nüüd Greeka wäsinud ja tüdinend wäed Väike Aasiast, kus neid türklaste wägistamis ts tarwitati, koju hakkawad lõmpina, Inglise ja Prantsuse „huwisid“ seal wäga täbarasse seisuforda jättes.

Proletaarlikel wäerinnal näeme läinud aastal peale suurte streikivõitluste, nagu Inglismaal, Hispaanias, Ühisriikides, ning ägedate rewolutsiooniliste wäksaastumiste, nagu Itaalia, Jaapanis, Argentiinas, wõi suuremate rewolutsioonivõitluste, nagu Perfiast, Aserbeidshanis, Armeenias, kus wõitluste tagajärjel wõim rewolutsioonilise proletariaadi kätte läks, — peale nende otsekoheste wõitlusfammude, mis terwet läinud aastat täidawad, näeme suurepäralist sifemist jõudude koondamise ja korraldamise tööd. Wanade, töölistewõitluse teelt kõrwale laidunud, töölisteklassi wäenlastega ühte rinda astunud organisatsioonide, eestlät 2. Internatsionaali lagunemine, mis juba eelminewal aastal terawalt nähtawale tuli, arenes 1920 a. täiel hool edasi. Kõik katsed sellele tõdunewale surunutehale — Teisele Internatsionaalile — uut elu sisse puhuda, lõppesid häleda nurjaminekuga. Isegi organisatsioonid, kes ainult silmatirjeks ja pertufepoliitika ajamiseks laiemate töölisteklasside armamise wõidudama olid sunnitud, põgenesid üksteise wõidu sellelt wajuwale laewalt. Koguüit meie Martnad, Üstid ja Reidgi jätkawad oma waimilise leiwaiwa Kautskhy maksujõuetuse ettekäände all kuiwale, hüüiwad 2. Internatsionaalist wargfelt eemale ja jääwad „ära ootama“, kuidas see oma koiwad teerit ajab. Piinlik see ju on, aga parata pole.

Kõik, mis töörahwa hullabes terwet, rewolutsioonilist on, tungib järjefindlalt ja järele jätmatalt Moskwa poole, Kolmandasse Internatsionaali, kes oma eelkäijate sotsialäraandjate poolt mahawisatud wõitlusel uueste üles tõstis ja jeda wõidukalt kõrgel kannab. 3. Internatsionaali 2. kongress, mis läinud aasta juulil—augustil Moskwas ära peeti, ja mida selle aasta üheks tähtsamaks sündmuseks tuleb pidada, oli elawaks idenduseks tödrahwahullade nue seisupaiga wõtmise, rewolutsioonilise arusaamise kaswamise kohta. Wõib ütelda, et peaaegu terwet ilma rewolutsiooniline proletariat, kõigist ühen-

dusektsiikustest hoolimaata, teed oli leidnud sellele kongressile, et ühineda ühijeks wõitluswäets kapitalismi üleilmse wäerinna wastu.

Internatsionaali kongressile järgnew Batu kongress, kus Aasia rõhutud rahwaste esitajad 3. Internatsionaali kütjel kokku astusid, näitas, et mitte ainult karitaliislikkude wäede klassiteadline proletariat Kommunistlikus Internatsionaalis oma ühendajate ja juhti ei näe, waid et ta teised orjusesse rõhutud rahwafihid ja rahwad tema poole kui wäadusewõitluse lipulandja, kui inimefesoo päästja poole waatawad, usaldusega tema poole pööravad.

Sedasama üleüldist wõolu, mida II ja III internatsionaali wahel uäeme, wõime üsifikult iga maa proletariaadi ribadets tähele panna. Üks teistest internatsionaalist lahkunud partei teise järele awaltsab soomi kolmandasse ühineda. Terwe rida neist peab selle üle juba teistkohaga läbirääkimisi, uued soowiawaldused järgnewad. Ja kohtadel sünnib teistkohaga ühendusesse astunud parteide tegelik üheliikumine, ühiste wõitluswäggede loomiseks, nagu aasta lõpul Saksamaal, kus kommunist ja isefeiwate sotsialistide wahema tiirwa ühinemiseft poole miljoni liikmeline ühine kommunistlik partei wälja kaswas.

Kui wahepealsed ollused, kes veel kommunistlike internatsionaajini ei ole jõudnud, oma juhtide järele, kes enam tobanufesega kokkuleppele kui rewolutsioonilise proletariaadiga ühinemi eie kalduwad, seisutohta otsides keeru lööwad, siis on see arusaadaw, aga kui wähe see wilja kannab, näeme ndupidamisest, mis mitme II ja III internatsionaali wahel kõlruwa partei juhtide aldatusel Bernis samal ajal ära peeti, kui Saksamaal rewolutsioonilist tödrahwas uue ühise wõitluswäe lödi. Esialgse kawatfufe järele pidi Bernis parteiesitajate konverents olema, aga „mitmesuguste takistuste“ pärast — mõnedgi kütjututest „ei saanud ilmuda“, nagu üks algatjatest, saksa isefeiwustlaste parem tiim, oma alalehes teatas — muudeti see eelndupidamiseks, kuna konverents kuud kolm edasi lükati. Ei ole mingit kahilust, et wahajal nende arm, kes „ilmuda ei saa“, weelgi kaswab. Rewolutsiooniputufe tõulul lendawad kolm turkifed, kes proletariaadi juure kokkuleppe õlpuulehti otsima saadetud, tühja nokaga tagasi.

Ka sel alal on enamlast läbi aasta waheta wõiduteed läinud, ja wõib uue aasta algul suurte tagajärgede peale tagasi waadata.

Selle wõimja ühistondlise liikumise kõrwal nende sügawale ulatawate majandusliste küsimuste kõrwal, mis eesotsas terwe ilma tähepanemist oma kütge kistufid, leidus aga siizgi weel ruumi ka teaduslikule tööle, mille tähtsamaks esitajaks Saksamaa loodusiteadlaste kongress läinud jõgifel oli. Einsteini uurimised füüsika alal ja ta uued wäated relatiwifufe teoo-

riäs, niisama Etetnõchi katseb, tõendavaste tagajärjerikkad katseb, weittufes wanadusenähtustega, tõmbasid eriliste teaduseurijate kõrwal ka laiemate hulkade tähepanemist enam kui harilikku hurwitusega oma külge. Eest ka igapäevane jureit saab aru, et siin tegemist on küsimistega, mis oma tähtsuse poolest üle ulatavad teaduseilma igapäevajest arenemisest.

Uude uurimiste kõrwal äratavad tähepanemist mitmelt poolt, ka Wene õpetlaste ringkonnast, tulewad teated aatomide lahutamata ehk n. rbanimeratad algollaste ümbermuutumine katsete kohta, mille kaajas läinud teated Inglise teaduseilma aatomide raadioaktiivse jõu tööle paneku võimaluste üle. Kui silmas pidada, et tulewikus just jõuhallitad valmistamise ja liitumise ehk läbitaimise alal kõige tähtsamad osa mängiwad ja aatomide senini liitumata seisew jõud kõrgelt suurem jõuhallit on kui kõik teised senised jõuhallitad kofku, siis saame aru, mis see ühistonna arenemises tähendab, kui torada läheb jeda jõuhallitad ära kasutama.

Meie võime oma üle raate läinud aasta kohta õpetada mõne lühikese sõnaga ühistondlike arenemise üle Eestis. Ee ei lähe üleüldistes joontes millegi poolest lahku tagu kapitalistliku ilma arenemisest. Eesjama kodanluse (ja sotsialpetiste) jõupingutus kõigi abinõudega tööraha rewolusioonistumist maha suruda, ilma et seal nende kohta jowituid tagajärge olets; eesjama majandusline logunemine ja korralagedus, mida wõderad „aitajad“ ja „heategijad“ oma tritawa tööwopolitika weelgi suurendawad, maad tooresainetest tähhjaks imedes ja seega valmistust halwates; eesjama piirita ja armuta sahterdamine kõigega ja kõigega, paberiraha uputus, riigiwõlgade pöörane kaswamine, margakursi langemine ja möödapääsemata elu kalliduse kohutaw tõus; eesjama meeleu priisimine ülmal ja ähwardaw wileitus all, klassiwahede silmanähtaw terawnemine ning klassiwõitluse paratamata kaswamine. Pettusele, millega kodantus ja sotsialäraandjad aasta algul, kui Wenemaaga rahu tehti, töölisterhulkasid klassiwõitluse teelt kõrwale püüdsid meelitada, neid „rahuga“ meele uinutades, andis Tallinna proletariat aasta lõpul riigilogu walmistat kohase ja terawa wastuse.

Ka siin eesjama kodanlike korra logunemine, sotsialpetiste wõrkude rebenemine, töölisterhulkade tung otustawa wõitluse poole; enamluse wõitluse arenemiserinnal...

Kõite kottumõites ei leia kohasemat sõna 1920. aasta iseloomustamisest, kui Leninil ettekuulutus III. Internatsionaali asutamise järel: 1919. aastal asutati III. Internatsionaal, 1920. wõidab ta terwes ilma.

Meie oleme selle wõidu tunnustajad. Meie filesanne on jeda wõidu järgnematel aastatel lõpule wiia.

Osallised streigid.

Läinud lähe aasta jooksul on Eesti suuremas ja pea ainimas tööstusrajoonis, Tallinnas, töölister ametiühisustes walitsenud taktika — mitte osalise majandus isi streikide korraldada, waid püüda palgatariisi läbi wiia — wõimas liitult — üleüldiste streikide abil, mis ulataksid kogu Tallinna tööstusrajooni peale, sinna hulka ka raudteed arwatud. Minult Tallinna trükitöölister ametiühisus on alati katsestreigi taktikast kinni pidanud

Tallinna ametiühisuste streigitaktika põhimõtteks on olnud see õige wäide, et turnajate ühisele wäerinnale on w ja wõimalikult laiem streikijate töölister wäerind wastu seada. See taktika sai hoogu walituse suurtest palgastreikide wastu. Walituse wägimad streikijate töölister hulkade wastu (streikijate mobiliseerimised, wäljasaatmised, wõe dimuga tööle sundimised) ja töölister kestorganisaatsoonide wastu õpetasid igale töölisterle, et riiklist organiseeritud turnajate wägimalla wastu tuleb seada hulgaline wõitluse. Need kats aastat streikiti on töölisterle suurets ühiteunde ja eneseohwerdamise kooliks otnud. Juba tänuwõest kshenädalifest augustistreigist sai walitus otnult ennetuulmata wägimalla abil jagu. Kui augustistreiki kõrwuti seada 1919. a. maistreigiga, mis osaline ja lühike tuulepuhang oli, ehk 1919. a. nowembristreigiga, mis juba wõisam oli, aga oma ulatuse ja kestwuse poolest augustistreigi lähedalegi ei ulata, — siis saab selget, kui suuresti töölister wi adus, eneseohwerdamine ja teadwus läinud lähe aasta jooksul kaswanud on.

Kuid meie teekime sellest töölister wõitluse abinõust, nimelt üleüldifest streigist, mis terwe tööstusrajooni peale peab ulatama, kaotuste abinõu, kui meie igal tingimisel ja igal juhul üldise streigi taktikast kinni peakime ja osaliste streikide peale kõige heidakkime. Tuleb nimelt rewiderimisele wõita, kas ideoiti ainult üleüldist streiki abinõust tunnustada, mille waral ühtlast palgatariisi kõrgendust selle tariisi piirkonnas läbi wiia.

Selle küsimuse lahendamisel tuleb eestlalt jeda rõhutada, et juttugi ei wõi olla sellest, et ametiühisused, mis sama kestnõutogu alla loonud, igakõs omaette iseluguseid tariisid wõlja töötama ja läbi wiima hakkaks. Ee oleks liitlustamine ja ametiühisusline kolgaisamaalus. Küsimus seisab selles, misnuguste abinõudega — kas osalise wõi üleüldise streigiga ühtlast kestnõutogu tariisi maksma panna. Et tänapäew weelgi kodanline diktatuur walitseb, see ei wõi weelgi põhjusets olla, et jeda küsimust mitte arutusele panna, sest selle diktatuuri kadumisega kaob ka wõjadus streikida ja — turnajate diktatuuri olemasolu ei ole ainus asjaolu, mis streigitaktika äramäärab. Selle diktatuuri lepi

ruusel on lähesolevaks põlvkonnaks mõnigi asi muutunud.

Sotsiaalselt ei ole enam kodanlikes valitsetuses. See tõendab töliste palgavõitlust, sest niisid ei saa alasti kurnajate valitsetuses enam „terve rahva“ nimel palgastreikilisi kui „rahvamajandusele“ kahjulikke sündmust äärmiselt. Muidugi saab valitsetusel ka edaspidi keel olema „riigi huvi“, aga see kriitika on oma tõmbejõu kaotanud, kuna jõe sild talle enam väigileheks ei ole.

Tallinna vabrikutel hakkab tekkima üha suurem. Mõnuli ühelt põhjuselt, mis teaduskogut fundis eravabrikute tölistele kroonivabrikute töliste streiki appi tooma, just see, et vabrikantideühitusele „mitte midagi ei maksanud“, vabrikuid kui kuu tahes streikida lasta. Niisid on paberitööstusel naabri- maadel turg, mille nõudmisi see isegi siis täita ei jõuaks, kui ta kolme vahetusega töötaks. Kui metallivabrikud alla veel Bene vedurite parandamisele ei ole asunud, siis ei tähenda see, et need poliitilised vahelõrad igavesi jäävad kestma, mis vedurite parandamise lepingu tegemist tänini on takistanud.

Suurematel am. üh. juhatustel ja teaduskogul tuleb hoolika hindamise alla võtta need kaks asjaolu ja kaaluda, mis järeldused sellest töliste palgavõitluse suhtes teha tuleb. Sin tähendame ainult selle peale veel, et osaliste streikide korral meil tölistel, kes selles seerias veel ei streiki, streikijaid aineliselt toetada võimalik on, mida ülevõetud streiki korral olla ei saa. Augustistreiki ei surunud mitte üksi valitsetuse surve alla, vaid ühelt töliste laotuse põhjuselt ol ka see, et tölistel kuuem näljahädale vastu panna ei suutnud. Kaks nädalat üna streikilapidatita streikida ja ka korjanduste teel aineliselt toetust mitte saada — otse Läänus, kus saaks tölistel sellega toime!

Waja on remideerimisele võtta see küsimus ja kindlale otsusele jõuda osaliste streikide asjas. Waja on töliste vastastiku tinnituse plaan välja töötada osaliste streikide korraldada.

W. K.

Ettepanekud põllutöliste tööaja ja palgaolude korraldamise sunduslike määruste muutmise kohta.

Maatöliste ametiühituste üleriikliku liidu juhatuse soovitatav alljärgnevat ettepanekud, mis on loetu seatud maatöliste ühijustelt küsimis- lehtede kaudu saadud andmete alusel, läbi haru- tada ja vastu võtta töliste ühijuste koosole- kul, mis valdades loetu küsitakse kogukomis- sionide valitsete (töliste esitajate) valitsetes ning janda mad juhindada töliste esitajate kogukomisjonide.

Harutatagu ka töli teisi töde ja palgaolu- besse puutuvad küsimusi ning teatatagu vastu võetud otsused segakomisjoni liigetele ja maa- töliste liidu juhatusele (Tallinn, töliste anaja, tuba nr. 7).

Näitagu kindlasti üleriikliku ühijustamis- komisjoni asutamist, mis määrused loigis maa- fondades lookuldaske wiiks ja ka nende täitmise järele walwaks. Selle komisjoni lookuldaske peab kindlustama tölistele võimaluse omi seisu- lohti ja nõudmisi kaitsta ning läbi wiia — temas peab olema töliste esitajail enamus. (Mõnel maalonna konverentsil toonitati, et te- mas olgu kaks kolmandiku töliste ja üks kol- mandik tööandjate esitajaid).

Isedranis ühitasjaliselt küsitatagu palga suu- ruse ja maksimise wiisi küsimust. Palgakuksimus tuleb põhjalikumale kaalumisele ka liidu nõukogu koosolekul. 9. jaanuaril. Wastu võetud otsused teatatakse kohe ringkirjaga.

Ühitasjal palus maatöliste liidu juhatuse kohe peale walimisi teatada segakomisjoni liigete (töliste esitajate) aadressid, et võimalik oleks neid looku lutsuda ühijuste nõupidamistele.

Tallinnas, 18. det. 1920. nr. 312.

Maatöliste Liidu juhatuse

Ettepanekud.

1. Sunduslikud määrused põllutöliste töö- aja ja palgaolude korraldamiseks olgu loigis maalonnades ühitasjalised. Nende lookuldaske wiimijeks tuleb asutada üleriiklik ühijustamis- komisjon.

2. Wastane töötundide arw ei tohi olla üle 2250, f. o. tööpäew olgu 8-tunniline. Selle juures püütagu ka juurelõuwal 8-tunnilist töö- päewa läbi wiia. Tänapäewise 11-tunnilise tööpäewaga ei tule mingil tingimisel leppida.

Tööle mineku ja töölt tuleku aeg tuleb ar- wata tööaja hulka.

Ületumitöö olgu lubatud ainult loige häda- ksematel juhtumistel, mis määrustes enestes ja palgalepingutes tulewad ära tähendada.

3. Pühapäewa rahu olgu põllutölistel täielik. Majapidamises tegewad tölistel peawad olema poolel pühapäewad tööst wabad ja teise poolel pühapäewade asemel saama wastawa arwu waba päewi wõi tasi ületumitöö alusel.

4. Peale normaali tööpäewa ei ole tölistel lojustatud tööandja majapidamises mingisuguseid töid tegema. On seda aga siiski tingimata tar- wis, siis tulewad need töid lugeada ületumitöödeks.

5. Tänapäewase töd lõpu ja esmaspäewase töd alguse wahel olgu 42 tundi wahelaega. Teis- tel päewadel olgu 30-wahelaeg wahemalt 10 tuntil.

6. Esimese mai eelpäewal (30. aprillil) peab töd lõppema kell 12 päewal, nagu suurte pühade tänapäewadelgi. Töö-aasta wahetust ei tohi 1. mai peale määrata. (See segaks töliste püha.)

7. Rabad tööpäevad (iga kuu kohta üks) ja laadapäevad peavad olema kõigil töölistel, et töö-aasta oleks ühepildne kõigil maastöölistel.

8. Täis tööpäevaks tulevad arvata töölised 18—55 (või 60) aasta vanuseni. Ala-ealisi kuni 16 a. vanuseni võib tarvitada ainult kergemate abitööde juures. Tööpõlvkuse hindamine eunesõjaaegse töövõimukuse järele on umbkaudne mõiste ja ei saa olla lepingu alusel — tuleb kõrvale jätta.

9. Viieastõelised 16—18 a. ja üle 55 (60) a., samuti ka naistööliised, kuuluvad teise palgaliigi. Nende töötasu peab olema 90 prots. esimese liigi omast; kolmanda liigi töötasu olgu 75—80 prots. esimese liigi tasust.

10. Kõik tarvisminevad tööriistad olgu tööandja poolt. Kui töölisele tarvitab oma tööriistu, siis peab ta saama selle eest lisatasu waba kokkuleppe alusel, mis lepingus ära tähen-datud.

11. Igale perekonnaga töölisele tuleb anda korteriks vähemalt üks tuba, mis vastab ter-vishoiu nõuetele, ja kütet ning tarvilised panipaigad. Üksikutele olgu vähemalt poistel oma, tüdrukutel oma tuba.

12. Maad (aia, kartuli, lina jne.) olgu kuni üks tüü perekonna kohta. Maa tuleb harida tööandja hobustega, tööriistadega ja ajaga. Peale selle olgu töölisel õigus wabadel päewadel tööandjalt ilma tasuta hõusi saada oma majapidamise korrahoidmiseks.

13. Lehma, lammaspeidamise olgu tarvilised ruumid, suvine karjamaa ja talvine toit (põht ja heinad puudades) kindlaks määratud. Ainult tööliste nõusolekul võib anda heinte ajemel heinamaad.

14. Kus mitu palgamaksimise võimalust ette on nähtud (kartulimaa — kartulid, lehma-pidamine — piim, villad — riie jne.), olgu töölisel õigus valida.

15. Arstiabi olgu tööandja kulul ja tööli-sele maksuta. Haiguse päevade eest palgast maha ei arvata.

16. Kui töölisele töölt puudub omavalitsuse asutuste tegewusest osavõtmise tõttu või walit-susajaluste kitsel ja sellel puhul päewaraha või palga ei saa, siis ei arvata ära müüdetud tööaja eest palgast maha. Põhjusega puudumise korral arvatakse maha päewapalk.

17. Määrustes olgu normeeritud kõigi maastööliste liitude palgad: aastatööliste, suviliste, kuuliste, päewiliste, majapidamiseks teenivate, karjaste j. t. niikasti tööandja kui omal sõõgil. Kõigi liitude palgad olgu tšefestis kokkuvõlas.

18. Palk määratagu kindlaks ainetes ja makstagu wälja osalt ainetes, millest jätaks ülespidamiseks, osalt rahas turuhindade järele. Ei sunneta hinna asjus kogu leppida, on tööli- sel õigus nõuda terve palk ainetes.

19. Palga kindlaksmääramisel peetagu sil-mas, et poolelt palgast jätaks töödainete jaoks

ja teine pool jääks riiete, jalanõude jne. peale.

20. Palka makstagu aasta ja suwitsemisajale vähemalt kord kuus, teistele — igal nädalal.

21. Iga töölise peab saama tööandjalt palgaraamatu ühes kirjaliku lepinguga ja su-witsetud määrustega. Palgamaksimisel tuleb üles kirjutada antud ainete hulk ja makstud rahasummad, ühtlasi ära tähendades, misjaguste ainete eest ja mis hinnaga on raha arvatud.

22. Määruste täitmise järewalwe asutus tuleb suurendada ja järewalwe neile lohusta-waks teha.

Toimetuse märkus: Meid ettepanes-kuid awaldades (awaldamine võibis, kuna Maa-tööliste Liidu juhatus neid meile awaldamiseks ei saanud) teeme siin mõned arwustamad ääremärkused.

Tööpäewa asjas. „Ettepanekute“ p. 5. sõbb p. 2. ära ja paljastab, et Liidu juhatusel 8-tunniline tööpäew paljas sõnatõks on, sest — nõudes seda — soovib ta ühtlasi nõuda, et tööpäew oleks „vähemalt 10 tundi“, j. o. — ta soovib nõuda, et tööpäew kestaks 14 tundi. Kas see võib olla pällutööliste wõitluse eesmärgiks? — Ületunnitöö ajas ei pea maastööliised mitte seda nõudma, et need oleks „lubatud“ „ainult lühike hädalihtematel juhtumiste- tel“, waid — tuleb nõuda, et ületundide üle määra oleks kindlaks tehtud määrustes. Ainult niiviisi võiks „normaal tööpäewa“ pa-beril kindlaks määrata, ilma sellest jääb ta normaalselt ebamääraks.

Palgamaksimise wiiside asjas. Punkt 18. oleks pidanud „ettepanekutes“ p. 12. ette paigutatud olema. Eiks oleks wäljaspool kahtlust olnud, et Liidu juhatus naturaalsel palgas palga põhivormi näeb ja maastöölistele soovib kindlat ja teadlikku wõitlust selle maks-mapanemise eest. Kuid Liidu juhatus ei ole nõuda aia, kartuli ja linamaad, siis mõõda lehma ja lambaid, arstiabi ja ämmamooriisi, walla ja maatonnawalitsusi ümber, kui talle äkki meelde tuleb, et miski palge põhivorm ja põhivorm olema peab. Meie oleme punkt 18-ga wäga ja wäga nõus, aga tahame maastööliste tähelepanu selle peale juhida, et just see 18. ettepanek on wäga palgatõhususe osi-stamisel esimesele kohale tõsta ja kartulimaast ning lehmapiidami- sest mitte ebajumalat teha.

Kartulimaa on lisaturnamise wiis. Selle asemel, et töölisele kartulaid anda, annab kur-naja töölisele maalapiteese, et ta ise ennast õpeti ehk oma naist-last tööle paneks ja neid kartu-laid kaswataks, mis kurnaja talle tööpalgana andma peaks. Mõistetakse, et töölisel nõuda tuleb, et mõisnik ja hallparun talle pällumajon-buse aineid annaks, aga seda mitte ei sunnits ennast töötööga toitma, jaanud ta terve päewa kurnaja annamiseks orjanud. Kui nõuda, — nagu p. 12. seda teeb, et see „maa tuleb harida tööandja hõusega, tööriistadega ja ajaga,“ —

siis oleks farnase nõudmise läbiviimine muudugi samm edasi, kuid — mitte kunni lõpuni, sest hallparunile võib iltagi kasulikum olla tödlisele lehvõ põlluaare rida anda ja seda oma ajaga harida lasta kui et tödlisele — ütlemis — kartulaid anda tööpalgaks niipalju, kui seda teine riisjama suur maalapp tema kestmise hea dusega kartulimaad kasvatavad.

Veel arvame, et digem mõtlusemat oleks see olnud, kui Liidu juhatus need „ettepanekud“ vähem ebamaärastele oleks välja tõotanud. Eesti need ju peamad alusteks olema tööliste nõudmistele, millest furnajate efitajad maha tingima hakkavad. Ees mõttes on „ettepanekud“ liig venivalt vormuleeritud.

Kas on vaja ütelda, et põllutödlistel oli sigus Liidu juhatuselt oodata, „ettepanekud“, mis püüdnud, wakkade, koopide ja tundsiga moodetud, s. o. — täiesti wäljatõttatud palga ja tööaja ja määruste eeldnud. Selle aseainena on Liidu juhatus teinud udused „ettepanekud.“ See on rohkem kui 11 tödlisele andis, aga vähem kui see tödlise huvides on. Põllutödlised loogu omale niisugune liidu juhatus, kes maewa ei pelgaks püüfirihma pandlaaukusi lugeda!

Eesti iseseisvus ja Rahwasteliit.

Rahwasteliidu Genfi konwerentfi otsus — tagasi lükata kodanlise Eesti palwet teda liitu wastu wõtta — on heaks õpetusüks kõigi'le neile Eesti meestele, kes kolmat-neljat aastat ebansku pöewad, umbes kui oleks liitu peafemiseks küllalt jellest, kui enamlasti nootida ja Wannerheimi „Walge Roosi“ orduühaga ehitud kindral Genfi saata. Kui armsesse wõtta, et Genfi õigus Eesti diplomaatia hülgawat läbitukumist tähendab, siis peame küsima, miks minni Genfi? — Kas ei ole need Eesti diplomaatilise partei lendeled, mis Eesti diplomaatilised suurwaimud libedale wedasid? Meis lendeledes kirjutati aina, et Rahwasteliit ei ole muud kui tödrahwa weristajate liit ja walgel Eestiil seal just paras loht olewatki. Wõi oli see, mis Eesti diplomaatiale Genfi ofaks sai, eht mitte läbitukumine, waid justefukumine? Kas ei olnud mõne suurdiplomaadi sekretäär Pariisis herra R. R. Bussate filma pilgutanud ja see seda diplomaatiliselt „näpunäidet“ nii mõisunud, et nüüd just paras ja õige filmapill on palwelirja andmises, et Eesti Rahwasteliitu wastu wõtaks! Digu sellega, kuidas on. See võib hunitada neid, kes ametliku Eesti „tõrgemate fäärde“ (ringkondade) poliitilistes salongides (wõi pnuudwad meil need?) poliitikat teewad. Rahwa laiadele hulladele on tähtis õigus ise ja see, mis sellest õfufest õfekohe järgneb.

Rõõkide rõhutute häälana tuleb „Rohutute öälle“ Eesti diplomaatia oma laitse alla

wõtta, sest — ei wõi kahelda, et diplomaatia praegu wäga rõhutatud on oma meeleolu juhtes. Eesti tödlisestfaks wõlgnab Eesti diplomaatidele tänu Genfi sõidu eest, sest see walgustab tõelisi olutorba paremini kui tõige kõhutama ja anderikkamalt kirjutatud raamat kodanlise Eesti wälispoliitilise seijutorra kohta.

Kui te tahate „diget aimu“ saada Rahwasteliidust, siis ei ole teil nüüd enam waja „Kommunisti“ lendelehest lugeda, et Rahwasteliitu tõepoolest olemas ei ole, waid on ainult wõitjate litriitide ja nende käsualluste riitide liit, mis erapooletu, õiglase ja demokraatiline ei ole, waid ainult Versailles wäginallarahu teostamise üle walmab ja nõrgemale jolebat ülekohtu teeb. Nüüd ei ole enam waja „Kommunisti“ lendeleste kätte wõtta, kui te lugeda tahate, et selle üle sugugi ei ole waja kahju tunda, et Eesti Rahwasteliitu ei kuulu ja et juba taduma peats muinasjuht, umbes kui parandaks Rahwasteliitu wastuwõtmise Eesti majanduslik seijutorba ja eriti Eesti marga kurssi. Selleks, et seda tõtt kuulda, ei ole nüüd enam waja kommunistide pörandalusele toosolekule minna oma elu eht wabadust kaalu peale panes, waid fõile seda võib nüüd seaduslikkuse piirides lugeda purukodanlisest „Tallinna Teatajast“ (nr. 289) ja „Pöewalehest“ (nr. 291). Peale selle, mis elpool toodud, wõib „T. Teatajast“ weel lugeda, et „liidul tegelikku tähtsust ei ole ega saagi olema“ ja et see „paberine afutus on“, mille õfufused „paberil saa mad maksma, aga mitte tegelikus elus“. Nii kaugete ei ole ifegi kommunistid Rahwasteliitu wastu läinud kihutust tegema!

Aga meie peame ütlemas, et fäärased mõited Eesti suurkodanlise häälkandjate weergudel tulewad meie elawal meelde Kriikowi „rebast ja wiinamarju“. Kas ei ütelnud ka see kawal loom, et wiinamarjad kuhugile ei kõlba, kui ta asjata katseid oli teinud nende koratani hüpata! Rahwasteliitu pääfeda on ifka Eesti kodanlise õlem soow olnud ja see igatsus on tal ka nüüdki weel. Ainult Eesti wahekoradade lähem minewif kolgaisamaalsus kajak sellest waktu, kui „Tallinna Teataja“ niisuguse hüüdõnaga maha saab, nagu: „Nõhkem jõudu siisemise ülekehitarwa töö peale, vähem wälimiste „tunnistamiste“ nõutamise peale!“ — ja kui „Pöewaleht“ sedafama teiste sõnadega ütleb: „meie peame ainult eneste peale lootma.“

Robinson sai sellega kord toime, et ta „ainult enese peale lootis.“ Aga ka tema sai seda ainult niifaua praktiseerida, kunni õfimine laew tema õfiktu faare juure ei juhtunud. Kui aga Eesti iseseiswuse faarel rahwaerakondlisef ja maaliitlisef Robinsonid „ainult enese peale lootmist“ jultustawad, siis tuleb seda mõista kui wälispoliitilist umbtanawat, lult need ringkonnad enam wäljapääfja ei nãe, kes riigitõgu wa-

limiste kaudu ka ametlikult mõdduandwatels ringfondabels Cestis tõusid.

Cesii iseseiswate Robinsonide saar ei asu keset ilmamerd. Ja umbes aasta cest tegid nad sellest poliitilis-geograafilisest olukorrast mõnesuguseid järeldusi, mis „diagonaal-liidu“ kawa nime all tuntud on. Sigem oleks küll ütelda — tuntud oli, sest — kes mäletab nüüd veel seda nii kuulufeta ja furnult süüdinud karwajust piiririikide liitu luua, mis Põhja Jäämerest Musta mereni ulatama pidi. Selle wette langenud liidu idunapoolne küli — Põhjala Ukraina on nõukogude wabariik, Leedu on Poola imperialistide haikala poolt ära neelatud ja ainult töörahwa revolutsioon saab neelajat sundima seda oma ohwert rahwaste enesemääramise kaldale wälja ohjendada. Poola ise on täis tänuurndmuist suurriikide wastu, kes teda tunnustasid ja jalule panid ja Poola jäi — me ütleme — järjekindlalt erapooletuks, kui Genfis Cesii wastumõtmist hääletati. Genfis u deti Soome Rahwasteliitu ristu ja — me wistiski ei lasse määrgist mööda, kui ütleme, et Soomele nüüd seefama erapooletus külge hakkab, mis Poolal külges on. Lätimaaga ei ole Cesti kodanlusele kunagi jüdamefõprust olnud. Kuigi ta Väri Rahwasteliidu wõderusest tagasi saadeti, siis ei tule sellest fiiski mitte järeldada, et ühine õnnetus neid naabreid nüüd seob. Nad saawad kumbki omaette püüdma selle maailma uägerwusi teenuda, et taskuraha saada!

„Minult eneste peale lootmine“ tähendab niimoodi seda, et kodanline Cesti oma wälispoliitikas awalikult on jõudnud täieliku isolatsiooni. Kõigist on ta eraldatud. Rahwasteliit lükkas ta tagasi. Piiririigid ajawad „iseisemat“ poliitikat. Kodanlises Cestil ei ole terwes kodanlises maailmas, kellega liitu astuda!

Me ütlesime Cesti diplomaatiale komplimendi (meelituse), kui me siin rõhutatime, et see Cesti diplomaatia kõige armetum pankrott on. Cest Cesti diplomaatia pankrott on kodanlike maailma pankrotti tagajärg. Seda paljastab Genfis Prantsuse kodanluse esitaja — fotoklistiline ülejootsik Viviani, kes Itaalia esitajale hästeeriliselt hüüdis: kui te Cesti tahate, siis wõite enda peale ka wastutus § 10. täitmise eest! — Rahwasteliidu künnes paragrahw garanteerib, et liit sõjariistus jõuga kaitses igat oma liiget, kui selle territorium: ehk iseseiswus hädaohus on. Miks ei taha Rahwasteliit seda kaitses lubada Cestile? Miks ütles Rahwasteliit oma eitama otsusega otsekohe, et ta seefugust lohtust ei oma peale ei wõta? Põhjustes on kahelugused. Üks neist on — tulewitust pärit: rahwaste „enesemäärajad“ seal rahwasteliidus annawad, et Cesti peab „tulewase demokraatlike“

Benemaa kubermanguts saama. Teine põhjus aga on seletatav olemisul olukorraga.

Olemisul on rahwasteliidu paberise jõu kohta otsustandwad kaks asjaolu: rahwasteliidu sifeminiduetus, mis sellest tuleb, et kodanlike riikide tulud rikkad on wastolude poolst ja — teijeks, suurriikide hirm omal tööstelklassi cest. Rahwasteliit otsustas Leedu maale rahwasteliit wõetust (kui dieti mäletame) 25-tuhandelst wäeosa saata, et selle „kaitses“ Wilna maafonnas rahwahääletamist torda saata. Kuid üks riik teije järele lükkas liidu „mandaadi“ tagasi ja ei anna wäge, sest iga riik talitab oma erahuwide kohaselt. Armeenias „mandaati“ ei wõttud leksi wastu. Rahwasteliidu karwajus sinna 300.000-ist sõjawäge saata jäi paberile ja Armeenias lehwib nüüd punane nõukogude lipp. Punane Benemaa, selle peale Inglis-Prantsuse imperialistide ja militaristide raudruufitas ei hakka, on elawaks idenduseks rahwasteliidu suurriikide sifemiseft iduetuseft, mis töösteliste klassiteadwuse suureft kaswamisest tunnustust annab. Ja Viviani sõnu tuleb nähtamasti mõista ta kui liitiriikide kahtlemist, kas neil torda lähets Cesti kodanlusele abi anda, kui Cesti töörahwal kahtmine tuleb nõukogude lippu Pita Hermannia oisa lehwima panna. Liitiriikide kapitalistiliste walitjuseft sifemiseft iduetuseft tulewad Cesti diplomaatia aparduseft.

Niimõrd kui Cesti mitterastumõtmise rahwasteliit on tingitud sellest, et Wene walged Cestiit Wene demokraatlike tsaaririigikubermanguna näha tahawad, on kodanlike Cesti seisuford weelgi teerulisem ja rikkam wastlauseste poolst. Kuigi Cesti tänastele walitsejatele juba selge on, et neil liitiriikidelt seda toetust loota ei ole, mis neil waja on, aga fiiski ei pööra nad oma wälispoliitika sihtjoont (orientatsiooni) liitiriikide poolt nõukogude Benemaa poole mitte, olgugi, et Benemaa Cesti iseseiswust tunnustanud on. See paljastab Cesti demokraatlist wabariiki — Cesti rahwariiki kui kodanlist klassiriiki. Kodanluse klassiriiginas ei astu ametlik Cesti seda sommu mitte, mis ta nüüd astuma peats, kus tema teiste naabrite „jüdamefõprus“ Poola „erapooletuseks“ on muutunud, ja „meie“ liitlased ta Wene walgetele kindralitele maha müünud on. On ju päewafelge, et see liitiriikide muftlasefaup karunahamüümiseft jääb, kui — Wenes walged kindralid wõimule ei pääse. Teiste sõnadega — kodanline Cesti on omamoodi huwitatud selles, et nõukogude wõim Benemaal püfiks ja õige kaua püfiks. Kuid selle wõimu püfimise on — teijest küljest — alalikeft hädaohuts kodanluse klassiwalitjusele Cestis kas wõi juba sellepärast, et Benemaa seisuford igapäewaga paraneb ja Benemaa nõukogude wabariik sedamööda weetawaks restujuts tõuseb ka mahaäärmutele töörahwakõhritele teijest maadel. Tänetutena niifuguseft wastoludeft wäljapääsu

leidma häälemaid Eesti suurkõnaluise pafuud kolgafamaalase wahwufaga: meie aitame fe endid!

Me waatafime täis rahwuslikku ufufetunnet oma niifugufe wahwa kodanufe poole üles, aga — paraku, ta iftub meie turjal ja nülib feal meie wahfa — „elab kolmat aastat ifeifeiswat elu, nagu „Tall. Teataja“ ütleb, — ja töölifetelafis ei faa ufheld peab tööta femnikana kui ta oma aja loolife üles ande teoftaand ei ole!

Märtsja rohlem „riiilifit mõtlemit“ kui kodanufe paremal tiival näib töderokonnal ja fofifibel olewat. „Baba Maa“ ja „Sofifaldemokraat“ kiitfifid üheft fuuft, et Eesti mitte wafuwoõrtmine tähendawat uut de faco tunnistamifit, feft Eesti on laftud oja wõtma rahwasteliidu komisjoni-defi ja tööbürooft. Reed kaks lehte on tabanud feba wälifpoliitikat, mida kodanline Eesti töepooleft jatkama faab, nimelt — nendefamade tunnistamife ofimifite poliitikat, mis „T. Teataja“ juumärkife wahel feab. Meil ei ofe põhjuft arwata, et Eesti diplomaatial fel ajal tulewilus rohlem õnne faab olema kui tänini. Wõidab proletariaadi poliitika, mis kurnajate kurnajate wõimuhäwitamife teel kaotab rahwaste rahumife ja loob üleilmufe töörahwariikife liidu — tõelife rahwaste wennaaliidu.

Litriikide lüüasaamine lähedas Idas.

30. novembril kuulatas Armeenia revolufiooniline komitee Armeenia nõukogude wahariigiks ja revolufioonilifed wäeofad wõtsid Armeenia pealinna — Erivan'i oma alla. Sellet fündmufel ei ole mitte ainult kohalik, waid — üleilmne poliitiline tähtsus.

Sevres'is (ae: Serris) fündifid litriigid Türgimaad rahulepingule alla firjutama, mis mitte wähem wägimawdne ei ole kui Versailles leping Saksamaa fuhtes. Eüüria, Paalefiina, Araabia, Mesopotaania, Smürna, Euroopa-Türgimaa, Konftantinopol läffid Türgimaa käeft tegelikult ära ja Armeenia pidi neli Türgi wilajetti (maakonda) omale faama, See oli suurejooneline karatjus. See pidi Türgimaa lõppu tähendama.

Kodanline Suur-Armeenia pidi Inglismaa walifemifit Perfias kindlustama. Mesopotaania „ifeifeiswus“ ühes Ingliife ülewõimuga Perfias pidi Indiat kaifsema. Armeenia ühes Gruufiaga (Georgiaga) pidi kaifsewaliks olema, mis euamufe tungimifit Afiafse talistab. „Rahwuswaheline“ — tegelikult aga — Ingliife kontroll Konftantinopoli merekitjufte üle on mõeldud Ingliife maailmawalifufe nurgafambana, nagu feba Gibraltar ja Sueti kanaan on. Suur-Greelamaa oli faamafetud Ingliife iwena Konftantinopoli üle walifemifes. Kui oli Sevres'i rahu weel suurejoonelhem maadehaaramife leping kui Saksamaa ja Austria-Ungari ühfeldamine.

Türgi rahwusfoga taganes litriikide fipa-

laewastiftude ülewõimu eeft Konftantinopoli fägawale maa fife — Angorasfe ja selle rahwusfogu poolt moobustatud Kemal-pafha walifjus ei tunnistanud litriikidele fõnatuulelikku Türgi walifjufit Konftantinopoli ja selle walifjufe poolt allafirjutatud Sevres'i rahulepingut. Kui litriigid Saksia ja Austria wäejuhatusf fündifid fõjategewuift töpetama, jättas Kemal-pafha sõda litriikide wafu edafi. See tegi Angora walifjufe Wenemaa nõukogude walifjufe loomulifus litriikafets. Kuigi Kemal-pafha wäeb suuresti fõjamoona puudufe all on kannatanud, fiiski pibas ta edutat kaifsefõda ja wiimafel ajal tegid litriigid kasseid Kemal-pafhaga kokkulepet fõbitada ja tema tääfi nõukogude Wenemaa wafu pöörata. Kuid novembri ja deftembri kuu fündmufed on feifutorra lähedas Idas järflu litriikide lahjuks muutnud.

Greeka maal kufkus litriikide töõriift — peaminifter Benizelos walimifitel häbitawalt läbi ja rahwahääletus ofufstas kuningas Konftantini uuefti troonile kufuda. Prantfufe kapitaliftide häälteandjad fiunafid Greeka rahwa mufta tänamatufit ja tuletafid meelde, et Benizelos litriikafte abiga Greeka riigi muutis wältefeft riigift nelja miljoni elanifuga suureft riigiks 12 miljoni elanifuga, mille piirid peasagu niifama laiad, kui suurel Greekal enne Kristufit. Kuid juft selle Suur-Greeka püftifõidmine käib Greeka rahwal üle jõu. Suur-Greeka loodi maade ärawõtmife teel Türgilt ja Bulgarialt. Reed kaks maad on sellega Greeka furmamaenlasteks tehtud. Greeka on sunnitud fuurt fõjawäge ülewal pidama, et oma faaki liies hoida. See on litriikide huwides, kes lähedas Idas oma wõimu wälterahwaste oma waheliste ütife najale rajanud ongi. Aga Greeka rahwast fee kurnab. Ta ägab suurte mafjude koorma all. Ta ei tahta fuurtüfilihats olla litriikidele Wälte-Afia ja ta fihutas Benizelos'i — Suur-Greeka looja minema ja kufjus kuningas Konftantini tagafi. See on litriikide läheda Idas poliitilale hoop, mis Sevres'i rahulepingu alt ühe nurgafamba ära lööb.

Samal ajal arenefid fündmufed Armeenias, mis litriikidele faotuslitus töotamad faada. Armeenia ja Gruufia loodi Inglismaa poolt Taga-Kaulaafia ääreriikidena, et punast Wenemaa äralahutaba Türgilt ja Perfiaft. Novembril algul hakkas üks Türgi wägedeft Armeeniasfe tungima. Ta wõttis Parfi kindlufe ära, fiis — Aleksandropoli. Sellega lõigati walge Armeenia pealinna ühendus Batumiga, f. o. litriikidega läbi. 25. novembril läftas rahwasteliidu nõukogu kõikidele riikidele, kes liitu kuulwad, ettepaneku, wahemeesteks astuma Türgi-Armeenia kokkupõrkes. Seefama ettepanel ühes ifeäranis tungiwa palmega faabeti la Ameerika walifufefe. 30. novembril wafstas prefident Wilfon, et tema ennast ifiklikult wahemeheft palub. Kui ei leidnud rahwasteliit ühtegi riiki, kes

risteerinud oleks Türgi-Armeenia keerdsõlme lähendamist enda peale võtta. See näitab rahvasteliidu jõuetust kõigele maailmale. Ja siis raius töörahva revolutsioon selle keerdsõlme ühe hochiga läbi. Armeenia sai nõukogude wabariigiks ja Türgi wäejuhatus saatis Armeenia nõukogude walitajale — terwituste telegrammi. Nagu uuematest telegrammidest näha, on Armeenia nõukogude wabariigi ja Türgi wahel Erivanis rahuläbirääkimised alanud. Aserbeidshani (Baku) nõukogude wabariik terwitab oma nooremad wenda sellega, et ta kolm maakonda, kus Armeeniafob enamuses, mis enne Aserbeidshani alla kuulusid, — Armeeniale kohe üle andis. Ei wõi kahelda, et waenule, mis Türgi ja Armeenia wahel aastasadaksid on kestnud, nüüd lõpp tuleb.

Viimased teated näitawad, et wahelord punase Armeenia ja „sofjalistilise“ Gruusia wahel hästi püüew on. Näib, et Türgi wäed samal ajal pikki Mustamere randa Watumi poole nihkuvad, mis Tiflisi ühenduse liitlastega katkestaks, kui Watum türlaste kätte langeb. Kuibad sündmused Gruusias ka ei areneks, aga juba sellelagi on seisulord rängasti liitriikide lahjuks muutunud: nõukogude Wenemaal on nüüd otsekohene ühendus Mustafa Kemal walitajusega ja nõukogude wabariik puutub nüüd Persiaga otsekohene kokku pikki terwet Persia põhja-piiri. Wäike-Aasia rahwad — Türgi, Persia, Mesopotaamia, Afganistan näewad nüüd kõlke liitriikide jõuetust. Ja see annab suurt hoogu nende rahwaste enesewabastuse wõitlusele Inglise imperialistide rõõw-walitajuse alt. Selle wõitluse laened weerewad Indiani ja äönestawad kapitalismi maailmawalitajuse alused ära. — Töölisteklass terwitab asumaade rahwaste wabaduswõitlust! Koimanda Internatsionaali lipu alla kogunud proletariaadi wõitlusjalgad toetawad asumaade rahwaste wabaduswõitlust mitte üksnes sõnadega, waid ka tegudega, kuna nad maailma rõhujate ja furnajate wasta revolutsiooniliselt wõitlewad. Eures'i rahweping on otustawalt lõhuma pandud. Näib, et armetult lahka lähewad liitriikide kättes Mustafa Kemal'iga kokkulepet saawutada. T. T.

Nõukogude Wenemaa Kontsessiooni-Poliitika.

Wanderlipist ja Kontsessioonidest on Eesti tööline juba „oma“ kodanlastest ajalehest lugenud. Eesti lehed on nagu kord ja kohus lausa teinud seda kisa, mida, mis maailma kodanline ajakirjandus nõukogude Wenemaa Kontsessiooni-poliitika puhul tõstis. Wäljamaa kapitalism wawat Kontsessioonide laudu Wenemaa sofjalistilisesse organismitse ja muutwat selle wuesti kapitalistiliseks, mis nõukogude wabariigi lõppu tähendaks. Niisugune on mainitud kisa põhitoon.

Mis on Kontsessioon? See on mingisugune majandusline wäärtus, mis riik wäljamaa ettevõtjatele ajutiselt kasutada annab. See juures ei tarmitse see wäärtus sugugi mingisugune looduswara olla, mida eksploateerima asutakse, waid see wõib ka midagi muud olla — näituseks, wäljamaa ettevõtjatele antaw digus raudteed ehitada, elektrijaama kaima panna ja linna walgustada jne. Tallinlastele on Kontsessioon wanast „kulbsest“ ajast tuntud — Kuulsa hobukonta isikus! Mii ei ole siis Kontsessioon „iseenesest“ weel mitte mingisuguse niisuguse eluta laadi, mida riigikorra neelajaks wõiks nimetada, waid kõik oleneb nimelt Kontsessiooni tingimistest.

Kontsessioonide puhul peame meile meelde tuletama, et see ei ole esimene kord, kus nõukogude Wenemaa taganeb, et siis, — wuesti peale tungida. Esimene ja suurem taganemine oli Brestis rahu. Kas ei kirjatud siis wahel sellest „häbitawast“, rahust ja kas ei oodatud sellest filumst nõukogude walitajale Wenemaal? Aga — kus on nüüd need igawesti räägud mehjed, kes Wenemaal Brestis alla kirjutama sundisid! Sassa revolutsiooni esimene laene uhtus nad ajaloo pühkimesti: Lenin oli seda dieti ette näinud! Kontsessiooni-poliitika on ka taganemise ja ajawadmise poliitika, mis siis lõpeb, kui proletariaat Väänees ise majanduse juhiks tõuseb, nagu see Wenemaal juba sündinud on.

Ükski maa ei saa tänapäew üksi maailmas läbi, olgu ta ka majandusliselt kõige wägewam riik nagu Ameerika ühiskriigid. Seda enam on nõukogude Wenemaal kaubawaherust teiste maadega waja, et tal kuus sõja aastat, ränk kodusõda ja blokaad seljataga on ja et tema wabrikutööstus juba enne sõda küllalt nõrk oli. Isearanis rippuwaks Vääne ja Ameerika tööstusest teeb Wenemaa see asjaolu, et Weneööstus majina ehitusse tööstus peaaegu täiesti puutub. Kaubawaherust wõib Wenemaa toimendada sel teel, et ta kuld ja tooresaineid wälja weab. Aga kulla tagawara on piiratud, ja tooresainest wõib ta wäljamaale ainult seda anda, mis ta enese tarwitusest üle jääb. Selles pärast wõetakse Kontsessioonid appi ja lawalsetahe wäljamaa kapitalistidega lepinguid teha, mis neile Wenemaa mdnefuguste looduswara, kasutamise diguse annab tingimisega, et Kontsessionäärid wastutafuks annaks masinaid, wabrikuid, põllutööriistu jne.

Nagu ütlesime kõik oleneb Kontsessiooni tingimistest. Sellekohane dekreet kindustab Kontsessionääridele nende Kapitali puutumatast nõukogude Wenemaal, aga kõiges muus on nõukogude seadused nende lohta maksamad. On ilma pikemata selge, et Kontsessionääride kapitalist puutumatusse garanteerimine esimene eeltingimine on, et wäljamaa kapitalistilise Wenemaale tuua. Aga just selle puu-

tumatuse garanteerimises nähtavasti lõpu algust — wäljamaa kapitali pidawat Wene sotsialismi ära jõumal — Mis laadi kontsessiooni kawajetse wäljamaale anda? Kõige rohkem tolm on tõinud Wanderlipile lubatud Kamtshatka kontsessioon. See tolm ei ole mitte sellepärast tõsnuud, et Wanderlipis nõutogude neerlejat nähtakse. Kamtshatka on ju Wajaja tagatippus Jäämere piiril, kus pärismaalased wististi eladeski ilmsi punast lippu näinud ei ole Aga Kamtshatka rentimine Ameerika miljardäärtele on Jaapani imperiaalistid maruõbistena mõistama pannud, sest jaapanlastel on Kamtshatka rannamaal rikkalikud kalapüügikohad ja Jaapani kapitalistidel on muudugi omad arwamised Kamtshatka nafia, hiwised ja kulla suhtes. Sellepärast tootab Kamtshatka wäljarentimine Ühisriikide ja Jaapani wahelordi weel pinewamats ajada kui need ilma sellela olid. Ja sellepärast Wanderlipi Wostwa reis nii suure tolmupilweid üles teerustasi. — Teisi kontsessioone si ei ole tänini weel teki nimepidi nimetanud. Näitajena too ad Wostwa ajalehed Arhangelski kubermangu lõpmahtaid metsi ette, ja tuntud majandusteadlane J. Stepanow ütleb, et kui w i i s protsenti Arhangelski metsadest kontsessioonidena wälja anda, siis seda küllalt on, et sellega wäljamaa kontsessioonidele hoige laiem alus oleks pandud. Toisiki on seda ühes kõnes niimõisi lajmanud: jagame Arhangelski metsajinna ruutudesse, milledest ühe kontsessioonina wälja anname, et wäljamaa kapitalist meile teise rundu peale saemabrikud, juudewee raudteed, isellutooje wuueeri ja muud puutõstuse wabrikud ehitataks.

Sotsialistiline majandus on — töörahwa riikline majandus ja selle toeks on loju töörahwa hulk. Rõdujõdade ajutinegi lõpp ja osalnegi kaubawahetus wälise maailmaga annab töörahwa majandusele kohe hoogu. Wenemaa majandusline organism on määratu suur ja küllalt ingew, et ära seedida neid wäljamaa kontsessioone, mis nõutogude walitsus oma riiki laheb. Iga wedur, masin, n iljapetsu masin ja traktor, mis kontsessionäärid Wenemaale peawad andma, kindlustab nõutogude torda ja sotsialistilist majandust.

Kontsessiooni-poliitika kindlustab Wenemaa nõutogude wabariigi seisuforda ta selle läbi, et riigid, selle alamatele kontsessioon antakse, holtawad hurnitatud olema selles, et Wenemaale mitte wäljastpoolt peale ei tungitaks. Nõutogude walitsus kawajetse, nagu Wostwa lehtedest näha, kontsessiooni-poliitikat juuresiti ära lastuda selleks et wastolusid — mõistlust kapitalistiliste riikide wahel õhutada, kes ahnelt kontsessioonide kallale tungiwad. „Prawda“ kirjutab, et liitriikidele ja poolatatele ei tule kontsessioone anda, waid neile riikidele, kes sõjast nõutogude Wenemaa wastu ei ole oja mõinud, nagu Holland, Rootsi, Ameerika, kui see rahupoliitikat on walmis

ajama. — See mõistluste wäljakutsumise poliitika on wäga reaalsele alusele rajatud.

Kui Wenemaa ühele riigile kontsessiooni näol suurema tooresaine hallita awab, siis ei wõi see teisa riiksid külmaks jätta, sest toorestainest on kõikidel kapitalistilistel maadel suur puudus. Pealegi wopustab praegu liitriikide majandust tugew kriis, mis o s t j a t e p u u d u s e l tekkis. Kii ei ole nõutogude Wenemaa wäljawaated kontsessiooni-poliitika alal sugugi pahad.

L. L.

Hea walitsus ja odawad hinnad.

Tuleb weriseid pisaraid walada, et töörahwanna walitsus juba mõne aasta cest Cestis pukti ei pääsenud! Aqasime sõrgete kaubahindade koorma all Cestis ja terve kultuuriline ja kultuurita maailm ägas kaafas ja sajatase kaubaherrade ahnuist. Seal jõudis herra Piip Tallinna ja nagu nõiatepi wael tuli hindade langemine Cestis ja termes maailmas. Kas ei ole „EWA“ weelgi „õigile, õigule“! teatanud, et see on wälise Cesti suur ja tark walitseja, kes pealesõja-aegsele elufalidusele ühe walimisecelse kõnega „Estonias“ nõustawalt lõpu tegi! Wõistagi, et ei ole teatanud, sest Cesti rahwas on tagasihoidlik rahwas loju oma aingeolu poolest.

See odaw suhkur, mida kodanliste lehtede weergudelt ilma isekita saada on, niipalju kui siida kutsub, ei tähenda mitte seda, et kapitalistiline maailm uüüd äkki järsku hüppe on teinud — wõletfuste kurisõnust haljale enne-sõja-aegsele ofsale. Just wasimofa: kaubahindade langemine ilmaturul ei ole kriisi (kriisiluse) lahennemise tundemärk, waid on kriisi-jüwememise ilmutus. Kuidas nii? — Küsi praktikiline perenaine, — kas ja kuidas wõib kaubajinna langemine hõllemat kriisust tähendada? — Wiime oma umbusliku perenaise maailmaturule, kus mitte kätõri fise natuse kaupa ei osteta, mis ühe perekonna ihule tarwis läheb, waid — suht suurkaupmehed termete rahwaste tarbeks kaupafid sadade ja tuhandete miljonite cest ostawad, et neid mõdda maafera laiali wedada. Seal maailmaturul ei näeks meie perenaine praegu ofstjaid mitte, waid pankrottisi ja hundade alandamist, et kaupa rahaks teha ja sellega pangale ehk wabrikule weksliwõlg maksta, mis kaupa ostes tehtud. Ja ebaht astudes näeks meie perenaine, kuidas üks wabrik teise järel oma ukfed sulub, sest et turul kaupa rohkem on kui nõudumist selle järel. Wõrsel aga näeks ta hirmufegadust — affiate turfi langemist hüpetena ja tuuleks üht pankrotisõnumet teise järel. Walitsatel ei näeks ta mitte tõdmust hiilgarwaid töölistenaiaste nägufid, kes adawa kaubaga koju tõttawad. Ta näeks walitsatel wõhaseid tõõta tõõliste hulkipunaste lippudega ja ahwardawa hõudega: tõõd ja leiba! — Niisugune näeb see

kapitalistiline odavate hindade paraduus wälja.

Mumala sihiliku walega püüab Cesti kodanline ajakirjandus asja nii lüputada, et Inglismaal teinud ostjad omawahel maha, kaupasid kalli hinnaga mitte osta ja see ostjate streik pannud hinnad robinal langema! Misjuurde julinud spekulatsioon lugeja pisipürjeri nürimeelusega ja kergusklikusega! Juba enne hindade langemist oli Inglismaal üle poole miljoni töötaja töölise, need wist need hinnastreikijad ongi, kes kalli hinnaga osta ei wõi ja nähtawasti ka lootrid üürida ei wõi, sest Londonis on töötaja töölised ühe türmi oma alla wõtnud ja sinna — elama asunud! Ka heraste loõssid on nad samaks otstarbeks oma kätte wõtnud. Cesti kodanlised lehed aga kujutawad töötaja hulkade häda — ostjate wabatahtlise ostustreigina, sest nõukogude Wenemaa on ju nende õpetuse järel see ainus hädaorg siin ilmas. Üks ostustreik Inglismaal ei jaksaks ilmutada hindasid langema panna.

Praegune kriis on ostu ja müügi kriis. Et ole ostjad, kuigi terwes maailmas otse kisedaw kaubawalg on Selle põhjused on täegatariwad. Wenemaa, Saksamaa, Austria, Tšehhoslowakkia, Balkani poolsaare riigid, Türgimaa ei ole ostjad maad — ühes blokaadi pärast, teised sellepärast, et wägimäärakohalepingud nad paljaks riisusid ja weelgi riisunud, kolmandaid laastas sõda, neljandad jattawad sõda oma olemasolu eest, nagu Türgimaa. Liitriikide imperialistiline rööwpoliitika — määratu ahnusemine on wistjaks saanud, mis ahnuseid endid walujalt pehjab.

See kriis paljastab kapitalistilise maailma meelest ja meelitsust. Seljamaal ajal, kui enam pool maailma elajaliku häda kannatab tööstuslikude tarbeainete puudumisel, — on teistel maadel kaupasid nii rohkesti, et wabrikud kinni pannakse ja nende ainete walustus seisma pannaakse, millest mujal maailmas kisedaw puudus. Ja neil rikastel maadel, kus kaubad tödunewad ja mädanevad, kas neil maadel walitseb küllus? Sajad tuhanded ja miljonid nägiwad seal, sest neil ei ole tööd, nad ei saa palka.

Mida annawad need odawad hinnad Cestile? Kas me saame odawad suhturi, jahu, riie ja muud wabrikutööstuse kaupasid, millest nii suur puudus?

Wististi on see nii, et mõniigi Cesti spekulant, kellel sel filmatilgul wäliswaluutat juhtus olema, mõndagi kaupa Kopenhagenis ehk Londonis odawalt sisse ostab. Aga — uurige nüüd hooplega Tallinna börsi kursitabelist ja waadake, kas idu, ehk Cesti marga kursi wõid langes ta? Meie arvame, et Cesti marga kursi wärsti järjekindlast langema hakkab, sest 1) iga spekulant tõttab Cesti markasid naelsterlingiteks muutma, et parajal filmatilgul odawat kaupa sisse osta; 2) Londoni turul on

langenud ka nende kaupade (lina, mets) hind, mis Cestist wälja weetakse ja nende wäljaveetu jääb nüüd peatama ning wäliswaluuta nende eest jääb saamata. Cesti marga kursi langemine ei jää selle tagajärjel wäljamaa kaubahindade langemist mitte maha ja sööb niinõisi hinnawähe ära. Suure tasu saawad ainult need spekulandid, kellel kurssi algul wäliswaluutat endise (odawama) kurssi käes oli. Need arwawad kaubahinnad pärastise kallima wäliswaluuta kurssi järel Cesti markadesse ümber ja teeniwad miljonist. Ehk nad laewad suurema osa oma odawalt sisseostetud kaubast siis turule, kui wäljamaal hinnad uuesti tõusnud ja weel kord on hea äri te tud ja weel kord kiidetakse iseseiswust ning — weel kord puigeldakse lõrwale sisseetuleku- ja puhtakasumaksu maksimisest paljuskiidetud riigile. Cesti rahwa tehewad hulkadel aga tuleb odawaid kaupasid kõmulehede weergubelt filmadega neelata. Ja need lehed saawad häbenemata oma lori jatkama: Cesti inimesed on omawahel salandü teinud kaupa mitte osta, et weel suuremat hindade langemist ära oodata. Ning iseseisew joshaltist Wili Wallitas kirjutab spekulantide „Tallinna Teatajale“ Hea honoraari eest järjekorralise westeloo Simonlaiteri uuesti hingelust, kes nüüd omale enam ühtegi kalossi paari tagawaraks ei osta, waid hindade langemist ootab. Ja spekulant muheleb: hirmus on unenägu, kuid armulik me Jumal! W. R.

Noorproletaarlaste liikumine.

Oma lagunemise ajajärgus rakendab kapitalistlik proletaarlaste noorfoos, nagu muu proletaariaadigi, enneolemata majandusliku lurnamise, waimlise ja poliitilise orjastuse itkese. Olles oma tehalise ja waimlise arenemise kõige kriitilisemates aastates ja kaitseta, on proletaarline noorfoos heidetud sõddats hingewaakawa orjapidajate ilma suretamale õhkonnale. See rüwibus, mis maailmasõda tõi, ühes spekulatsiooniga ja priisutamise laenega ahwardawad proletaarlast noorfoos niisama ära mürgitada, kui see kodanlike noorfoos mädanema on pannud. Kodanlus hotab oma toot ja kiriku abil proletaarlast noorfoos waimlises pimeduses ja rippuwuses, wõtab temalt poliitilised digused ja püüab teda seeläbi oma teenistusse sundida streigimurdjana ehk walgetaartlasena. Kodanlus paneb kõik liikuma, et noorest proletaarlastest teha tödriista proletariaadi tulewiku lägestamisest.

Selle wastu wõitlemisest on proletaarline noorfoos ennast rahwuswaheliselt organiseerinud Kommunistilisesse Noorte Internatsionaali. Kommunistilise noorfoos organisatsioon on lahutamata osa meieaja rewolutsioonilisest liikumisest. Proletaarlaste noorfoos wabastamine ei ole tehtaw ilma proletariaadi enese wabastamiseta. Sellepärast on Kommunistilise Noorfoos Internatsionaal kolmanda Kommunistilise Internatsionaali osa.

Teiselt poolt aga on Kommunistlikele Noorsoole waja teatud iseseiswust tema liikumises. Eesti ainult niijugune iseseisew noorsoo liikumine annab tagajärgi. Sellepärast ongi noorsool enesel eriti organisatsioonid. Ainult noored ise pääsewad ligi noorte proletaarlaste suurtele hulkadele ja kannawad sinna kommunistilisi aateid. Niiviisi kistakse kaasa uued noorproletariaadi lihid rewolutsioonilistesse wõitlustesse. Noorte proletaarlaste ühingutel on eriline ülesanne oma liikmeid kommunistlikes waimus kaswata, mida poliitilise partei raamides teostada ei saa. Noorproletaarlaste liikumine võib ainult siis töölisklassile tubliski jõudusid kaswata, kui need noorproletaarlaste ühingute liikmetena wilunud on wastutawal tööd tegema, nimelt — iseseiswalt tegema.

R. J.

Wana aasta pärandus uuele aastale.

1920. aasta pärandab uuele aastale maailma majanduslike kriisi, imperialistlike sõja wägiwallarahulepingud ja töörahwa wabariigi Wenemaal. Need pärandused on kolm üks suur teerõõm, mida klasside wastolud jassi ajanud on ja mille ainult üleilmaline töörahwa rewolutsioon lahti raiuda võib.

Lõppenud aasta näitas veel tord, et maailma walitsewad kapitalistliked klassid — niihästi liitriikide kui Ameerika Ühisriikide kodanliked walitsused wõid on maailmas tajakalu jalule seada. Sõjast tekinud alawalmistuse kriis on muutunud — ülewalmistuse kriisiks wõitjates riikides. Raas suurt meeletust — wõidetud Saksamaa paljaksriisumine ja punase Wenemaa blokeerimine kaewawad haanda wõitjate liitriikide kapitalistlike klassidele, kes oma wõitu ja wõimu kindlustada püüawad Saksamaa majanduse mahasurumise teel, et wäljaspool wõitlust olla maailma turul, ja — punase Wenemaa piiramise teel, et ämmutada peadõistwat proletariaati. Kuid see on wastupidid ei tagajärgi toonud. Ei wõi taristomata kriipsu tõmmata maailma suurema töösustemaa ja maailma suurema tooresaine- ja wiljaaida peale. Lääne-Euroopa kiutööstus sai 70 prots. sellest linast, mis ta enne sõda aastast tarwitas, Wenemaal. Seba lina ei saanud ta kaitide sõja-aastate jooksul mitte ja 1920. aastal ta mitte. Peaks arwama, et see linahimud järjest kolebasi kõrgemale ajab Londoni turul. Kuid 1920. aasta lõppes Eesti lehtede hoiatusega, et — lina mitte wälja wõdada, sest — hinnad on enam kui poole wõrra langenud. Mida see tähendab? Kas on Wenemaa õil oma mitmeaastase linahulga korraga Londoni jaatnud? Linawabrikutel Läänes ei ole kaubaostjaid, sest liitriiklike kapitalistide ahnitsen wägivaljapoliitika on kolmveerand maailma ostijõuetuks teinud! See tähendab: kõige pöörajemat liitriiki ja teerlemist nõutud riikis. — See ring on üli-

lugune. Maailma tööstus walmistab kaupa hulga wõhem kui enne sõda ja märksa wõhem kui häbaliisemate wõjaduste täitmisels tarwis oleks. Põhjusels on tooresaine puudus ja masinate kulumine. Tooresainet wõiks saada Wenemaal, Türgimaalt, Aasiast, Afsriikast. Aga selleks on masinaid waja. Kuid masinaehituse tööstust häwitawad liitriigid Saksamaal kawalindialt. Wenemaal masinaid ei anta. Tooresainet saada ei ole. Aga seal algab nõitub ringis teine tiir. Inglismaal pannakse metalli ja kiutööstuse wabrikud seisma, sest tooresaine-maad ei jassa wõi ei saa nende kaupa osta. Siin wilitsus kauba-puuduse pärast. Seal — kahetõdne wilitsus kaubarõhtuse pärast mis sajad tuhanded töölised ilma töötta jätab. Terves maailmas aga — sabade miljonite lehwus, mis kapitalistlike majanduse uue hitselepuhtemise wõimatuks teeb.

Euroopas walitseb lapik ust, et rikkas Ameerika on u päästjana ilmub. Eesti on, et Ameerika rikkaks on saanud. Enne sõda oli Ameerika Euroopale kuus miljardi dollarit wõlga. Täna on Euroopa Ameerikale kümme miljardi ametlikult (riigilaenu) wõlga, peale selle wõlgneb Euroopa Ameerikale veel ligi neli miljardi kaupade eest, mis erakapitali wõlad on. Ameerika on kaksümment miljardi rikkamaks läinud. Ta wõiks aidata, aga — knidas taub Euroopa Ameerika needki wõlad, mis juba tehtud! Maakera peal on üleilmsel ainult kuus miljardi dollarit kütta. Wõiks Ameerikale anda walmiskaupasid, et temalt saada u ju, liha ja tooresaineid. Aga ilma sõda on ta siin muudatuse toonud. Ameerika ei ole enam see suur tooresaine wäljavedaja, mis enne sõda. Ameerika wabrikutööstus on sõja ajal hiiglasmoodi kaswanud ja ta töötas oma tooresainest ise walmiskaupa. Kaupadega ei saa Euroopa oma wõlga Ameerikale tasuda. Pealegi on Ameerikas ta — „ostjate streik“. Ottobris nowembris langebid puurwilla hinnad kuue nädala jooksul 40 centi pealt 15 centini (Inglise naela eest). Suba see üks arw näitab, et ta Ameerikas kaubad hiiglawirnadest seisawad ja wabrikud ühes töölisklassiga „puhtamas“ on. Ameerika oisib endale turgu si mujalt ja mitte Euroopast. Tema wäljavedu Kesk- ja Lõuna-Ameerikasse, Afsriikasse, Aasiasse ja Austraaliasse on praegu neli korda suurem kui enne sõda. Euroopa on oma saatuse hoolde jäetud!

Teine — jamajuguse tähtsusega teerõõm kapitalistlikele maailmale on nõitogude Wenemaa. Ta on kontrrewolutsiooni wäed löönud ja piiritriikide süsteemi Tagu-Kaukaasias läbi murdnud. Läänes on lõppewa aasta jooksul koondunud hästi organiseeritud töölisklasside hulga nõitogude Wenemaa kaitset. Me wõlleme Kommunistlike Internatsionaali wõiduläin. 1919. aastal ei olnud ta veel rõhem kui aade. 1920. aasta teigi selle aate kandjateks organiseeritud töölisklasside hulga. Rask kolmandikku Saksja iseseis-

waft sotsialistilistest parteist ühines Saksa kommunistilise parteiga — Saksa oma ühendatuid kommunistilisteks parteiks, milles pool miljonit liitmeid. Meil ei ole veel teateid jõuluse lofsku astunud Brantsuse sotsialistilise partei kongressist, aga et wõi kahelda, et ta seal rõhuma hääleteenamusega otustatakse Kommunistilise Internatsionaaliga ühineda. Inglismaal on asutatud Briti kommunistiline partei. Ühisriikides — Ameerika ühendatuid kommunistiline partei. Kõigil Euroopa mail on 1920. aastal loodud kommunistilised parteid — kapitalistilise maailma hauataewajad. Maailma revolutsioon ei ole tulnud nii kiiresti, kui seda loodeti, aga juba on nõufogude Wenemaa kõigi maade tööliliste kaitse asi. Kapitalistiliste klasside wõitlus nõufogude Wenemaa vastu on amalikult saanud nende wõitluseks oma maa töölilistele vastu.

1920. aasta on häwitamab wõidujoorwastuse liitriikide rahwahullades. See aasta on tööliliste hulladele, kes sõjast wäsinud, ära näidanud, et ei ole wõimalik enam kätte saada neid elulohuseid, mis enne sõda olid. Wana aasta pärandab uuele — hiiglasuure rahulolematuse töörahwa hullades ja tõi kapitalistilise maailma haigused.

Tööliliste elust.

Kõige maade töölilised, ühinege!

Üleskutse.

Kallima ametiühfustate Rehtnõuogu pöörab töölilise tehaste, wabrikute ja töökodade poole teadaandega, et sadama tehastes streik, mis 2. detsembril algas-edasi kestab. Osa töölisi, neid ei ole palju-umbes 400 ümber, kes kui streigi-murdjad tööle asusid, et jõna streiki murda, seft tähtsamate töökodade, nagu Sepitsoja, walukööri j. n. e. töölilised peawad kui üks mees oma nõudmistest kinni. Lõpuks läheb neil raskeks endib ainelisest küljest wee peal hoida, — nad tarwitawad tingimata meie abi. Meid aidata — see on meie püha lohus!

Meie teame, et ka Teie seiskusord hiilgaw ei ole, nälja penisid teenides, kuid siin, kallid seftimehed, ei saa meie külmalt pealtwaatajatels jääda. Meie peame oma piiksiirihma ilka rohkem pingutama, oma maiste ja laste tühud weel täijemats jätma, kui nad on ja seftimehelikul näljatannitast jagama sadama tehaste töölilistega ja nende perelõnadega. Riisfugnstel filmapiikubel, kus streikivate sadama tehaste tööliliste wõit loolu peal, et wõi meie nende appi palumat kätt tagasi lükata seft nende wõit on ta meie wõit. Wõib olla, et aeg ei ole kauge, kus nende soatus meie pias langes, j. o. diglaste nõudmistest juures töökodadest lahkunuma sunnitakse — mis läheb weel nende toetust tarwis.

Organiseerige jalamaid korjandusi, posde koosolekuid toime, et ühifelt nõu pidada, kuidas teie neile rohkem saate abits olla. Kui sadama tehaste töölilised (ta need jundased, kes tööle asusid) näewad, et teie neid kõigiti toetate, mitte küfi sõnadega, wad ka rahaga, siis saawad nad nut julgust wõitluseks, ning wiivad oma streigi wõiduga lõpuui. Seftimehed! Ohwera-dage iga üks — eestkätt üks pääwane teenistus. Ürge waadate koiuit pealt mõeldes: kui mina ei anna — eks mõni teine, kellel rohkem on — anda. Seda ei tohi teegi mõelda, siin peab iga tööliline kaasa aitama, teifiti mõtlemine on juba kuridegu töölilistele vastu. Kes soowib meist oma klassi vastu astuda? Kes soowib meist omale nõõri kaela küber siduda! Ei ükski! See, kes nõõgijat seftimeest ei toeta, seob omale nõõri küber kaela. Minult nälgija tunneb nälgijale kaasa. Käeb külge ja wiimased pennid tuskust wälja sadama tehaste seftimeestele toetuseks, ning — wõit on kindel. Tall. am. üh. Rehtnõuogu. 29. detsembr. 1920.

Sadama tehaste tööliliste koosolek

30. detj. 1920. tööliliste majas.

Koosolek oli lofsku kutsutud Sadama-Tehaste tööliliste wanemate poolt, et nimetatud ajutuste streigi edaspidiise küigu lohta seifuslohta wõita. Koosolekule olid ilmunud enam jagu streikijaid töölisi.

Streikijate meeleolu oli üllistaw, hääranis walajatel ja sepadel kes wiimase meheni wäljas on. Otustati ühel häätel oma nõudmistest juurde kindlats jaaedes, kui nõudmistest täitmiseni edasi streikida.

Koosolek awaldas walju protesti wabriku walitfufe vastu ja wõitis järgnifed resolutfionid vastu:

- 1) Meie protesteerime wabriku walitfufe tegewuse vastu, kes tööliliste ehitajate juures täielist wõigwolda tarwitab.
- 2) Meie kutsume kõik töölisi, kes jitaajani töötanud ehk uuesti tööle tagasi läinud on, tööle lahkuma, ja oma näljaga wõitlewate wendadega ühifelt wõitluma kui meie nõudmistest täitmiseni wastasel korral saame meie neid kui streigi löhklajaid boitotieerima ja nendega kui tööliliste klassiwastastega ümberkaama.

— no.

Üks „inimlik dokument“.

Juba tsaari ajal kannatas tööliliste ajakirjanduse igasuguste tagakiusamiste all. Tööliliste lehe katalikuantamine oli juba kuritegu. Kuid siiski küti torda tsaari naiseid ametnilla petta ja tööliliste lehte kõige pinedamasse urlasse joata. Kulu ja nut elu ja walguft tõi.

Witte lergem pole niikuid „demokraatlisel“ ajakirjal tööliliste lehega luuga. Tjarifiliste

ametnikkude väärimeelsuse asemele on astunud kodanuse ees sabaliputajate ja provokaatoristlike kaldu ustega sotside teravimeelsus. Ilastemaks on muutunud tööliste lehe seisukord.

Tsaari ametnik ja nuuskur ei tikkunud töölisteühisusesse, kuid kodanuse ager sots poeb jultunult sinna, et midagi suupäralt oma isandale välja nukkida.

Wiljandi töölisteühisuse esimees pööras Olustvere töölisteühisuse poole ettepaneluga, Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu häälelondja „Rõhutute Hääle“ laialilaotamisest ja tellimiste vastuvõtmisest osa võtta — ettepanek, mida igi töölisteühisuse juhatus on kohustatud vastu võtma, kui ta tööliste huvide tahab silmas pidada. Tööliste lehte antakse välja tööliste toetusel ja tööised laotavad ise oma lehte laiali. Kuid — mis vastas Olustvere töölisteühisuse juhatus? Zoome siin selle „inimliku dokumendi“ kirja stiili muutmata jättes:

Austatud herra M. M.

Meie töölisteühisuse autoriteet ei sega mitte selleks, et Teie teenistuses olla, ehk veel vähem Teie poolt soovitatud agendina Teie aumäärt kommunikaalset kirjanudust laiali laotada.

Ühisuse nimel:

Esimees: Piilmann.

Sekretäär: A. Murk.

Kuupäev — 17. nov. 1920 a.“

Kes on Murk? Sots, kes Wiljandi maa-konna tööliste konverentsil kartis, et tööised hakkavad segakomisjonides hallparunite vastu „vägivaldla“ tarvitama, kui nad segakomisjonidesse „esitajaid viivad. Truualamline kodanuse agent.

Kes on Piilmann? Selgroota inimene, kes täna iseseisew sots, homme veel pahempoolsem ja ühehunnime provokaator ja petis on.

Miks sallib Olustvere töölisteühisus oma juhatuses sarnaseid kodanuse agenta?

Kodanuse agendid näewad igalpool „teenistust“, nende tõmbi peale on ideed ja aated tundmata. Nad arwavad juba pennisid, mis nad oleks õigustatud saama, kui lehe laiali-laotamisest osa oleks võtnud. Wiletsad pennilised hinged!

Olustvere töölisteühisus aga peab oma ühisuse juhatuselt rämpsu välja heitma. Klassiteadlikud tööised ei wõi lubada, et nende nimel Kurri agendid välja astuwad. —lit.

Teadaanne:

Silmaspidades, et käesolewal ajal teraw klassivõitlus käimas on mille selgitamine ja käsitlemine meie häälelondja „Rõhutute Hääle“

Wastutaw toimetaja: Jüri Siitmas.

otsekohene ülesanne on, ja mida leht ükskord nädalas ilmudes veel süllalt täita ei suuda.

Sellepärast otustas Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu oma häälelondjat „Rõhutute Hääle“ esimesest jaanuarist alates, kaks korda nädalas välja anda.

Et lehe kahetõrune ilmumine ka kahetõrdsed jõupingutust nõuab, sellepärast on tarwis et sellimesed lehe heaks agaramalt tööle hakkawad, et tema kahetõrune ilmumine kindlustatud oleks.

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu.

Tähelepanemiseks sadamatehaste puudust kannatajatele töölistele.

Sellega anname k igile sadamatehaste puudust kannatajatele streikijatele töölistele teada, et 3. jan. 1921. A B I R A H A välja saab antud.

Suure Karja tän. 18, tuba 8. kella 9—12 ja 2—7 õhtul.

Tall. Ametüh. Kesknõuk.

Tallinna Am.-Uhisuste Kesknõukogu muusikakoori juhatus korraldab Uuel-Aastal 1. jaanuaril 1921.

muusika kontserdi

sms. R a t a s e p p a kõnega, mis Jõulu Esimesel pühal politsei wõimude poolt ära keelati.

Tööliste majas S. Karja tän. nr. 18.

Algus kell 1/2 p. l.

Sisseminek wabataht. maksu eest.

K. S. „WALWAJA“.

31-sel detsembril s. a.

Perekonna-õhtu

jõulupuuga ja Uue-Aasta wastuwõtmine.

E e s k a w a :

Sms. J. Piiskari kõne.

Dialog.

Näitemäng.

Kwartet.

Kell 12 Uue-Aasta wastuwõtmine muusika ja terwituskõnega.

EESTSEISUS.

Wäljaandja:

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu.

Tallinna Eesti Kirj.-Oh. trükkkoda, Pikk tän. 2.